

Nationaal Archief
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Nummer Toegang: 3.13.01

Inventaris van het archief van het Vluchtoord Gouda, (1914-1919)

Versie: 06-12-2020

W.E. Meiboom

Nationaal Archief, Den Haag 1984

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	7
Inhoud en structuur van het archief.....	8
Selectie en vernietiging.....	8
Verwant materiaal.....	9
Beschikbaarheid van kopieën.....	9
Verwante archieven.....	9
 Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	 11
A. ORGANISATIE VAN HET VLUCHTOORD.....	11
1. Correspondentie.....	11
2. Reglement.....	11
B. OPVANG VAN VLUCHTELINGEN.....	13
1. Registratie van de vluchtelingen.....	13
2. Ondersteuning van vluchtelingen.....	13
3. Huisvesting en verzorging van de vluchtelingen.....	13
4. Activiteiten georganiseerd voor en door vluchtelingen en werkzaamheden door hen verricht.....	13
5. Hulp bij opsporing van vermiste, gedode en gevangen genomen militairen en vluchtelingen.....	14

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Vluchtoord Gouda

Archiefbloknummer:

3452

Omvang:

39 inventarisnummer(s) 2,20 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Vluchtoord Gouda

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Het archief bevat onder meer stukken betreffende de registratie, huisvesting en verzorging van de vluchtelingen en betreffende hun activiteiten en werkzaamheden gedurende hun verblijf in het Vluchtoord. Het grootste deel van het archief bestaat uit correspondentie van de Commissie van Toezicht en de directeur van het Vluchtoord.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Vluchtoord Gouda, nummer toegang 3.13.01, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Vluchtoord Gouda, 3.13.01, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

Het Vluchtoord werd begin oktober 1914 opgericht in de kassen van een snijgroenkwekerij in Gouda, om de stroom vluchtelingen die uit België kwam na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog, op te vangen.

Aanvankelijk waren er opvangmogelijkheden in vele plaatsen in Nederland, maar begin 1915 werd de opvang in enkele plaatsen geconcentreerd, Gouda was hier één van.

Al in 1914, bij K.B. van 21 september 1914, was een Centraal Vluchtelingen-Comité opgericht, dat de gang van zaken in de diverse kampen controleerde en coördineerde.

Nadat in 1915 vele vluchtelingen weer naar hun oude woonplaats waren teruggekeerd, werden de werkzaamheden in de kampen overzichtelijker. Er werden in de loop van de jaren, ook in Gouda, demontabele woningen geplaatst, men trachtte activiteiten en werkzaamheden voor de vluchtelingen te organiseren en regelde het onderwijs en de geneeskundige verzorging. Voor deze activiteiten vielen de kampen uiteindelijk onder de verantwoordelijkheid van de minister van Binnenlandse Zaken.

In april 1919 werd het Vluchtoord ontmanteld, hoewel het nog tot eind 1919 duurde voor de bemoeiing van de Commissie van Toezicht van het Vluchtoord eindigde.

Voor verdere gegevens over de vluchtoorden en het Centraal Vluchtelingen Comité zie:

- 2.14.03 - Inventaris van het archief van het Algemeen Rijksarchief, 1800-1940 (1966), inv.nr. 217, brief en bijlagen van 10 december 1926
- C. Smit, Nederland in de Eerste Wereldoorlog, Groningen, 1972, deel 2: 1914-1917, p. 175-177.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

Er heeft vermenging van de verschillende archieven plaatsgevonden, zodat inv.nr. 49 uit de inventaris van het Centraal Vluchtelingen-Comité eigenlijk tot het archief van het Vluchtoord behoort.

Bij Koninklijk besluit van 22 november 1926 no. 17 werd bepaald dat het archief van het Vluchtoord Gouda, tezamen met de archieven van het Centraal Vluchtelingen Comité en van de ingenieur belast met de bouw van twee Hollandse dorpen in Lens en Liévin, overgebracht zouden worden naar het Algemeen Rijksarchief.

Het archief is bij Koninklijk Besluit of ministeriële beschikking overgebracht.

Inhoud en structuur van het archief

SELECTIE EN Vernietiging

Na de overdracht in 1926 is er erg veel vernietigd en verloren gegaan, zodat van het archief van het Vluchtoord Gouda nu nog slechts 2,5 meter over is.

Verwant materiaal**BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN**

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

VERWANTE ARCHIEVEN

2.04.33 - Inventaris van het archief van het Ministerie van Binnenlandse Zaken: Centraal Vluchtelingen Comité, 1914-1922

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN

A. ORGANISATIE VAN HET VLUCHTOORD

1. CORRESPONDENTIE

- 1-20** Correspondentie van de Commissie van Toezicht en de directeur van het Vluchtoord Gouda met particulieren en met gemeentelijke, provinciale- en rijksorganen, 1914-1919, concept en net; met bijlagen, concept en net.
1914-1919 20 pakken
1. De correspondentie ligt binnen elk pak op alfabetische volgorde
2. Zie ook inv.nr. 49 van het archief van het Centraal Vluchtelingen-Comité
1	1914 oktober - 1915 januari
2	1915 februari
3	1915 maart
4	1915 april
5	1915 mei - juni
6	1915 juli - augustus
7	1915 september - oktober
8	1915 november - december
9	1916 januari - februari
10	1916 maart - april
11	1916 juli - augustus
12	1916 september - november
13	1916 december - 1917 januari
14	1917 februari - april
15	1917 mei - augustus
16	1917 september - december
17	1918 januari - maart
18	1918 april - juli
19	1918 augustus - december
20	1919
- 36** Correspondentie van het Comité tot Steun aan Noodlijdenden door de Mobilisatie te Gouda en vervolgens van de 'Commissie van Toezicht van het Vluchtoord 1914 te Gouda',
1914 oktober - december 1 pak
- 37-39** Correspondentie van de Commissie van Toezicht en de directeur van het 'Vluchtelingenkamp Gouda'/'Vluchtoord Gouda'
1914-1919 3 pakken
Er is geen correspondentie aangetroffen over het jaar 1917.
37	1914-1916
38	1916
39	1918-1919
- #### 2. REGLEMENT
- 21** Reglement van orde voor het Vluchtoord Gouda.
4 januari 1915 1 stuk

1. In het Nederlands en in het Frans
2. In druk

B. OPVANG VAN VLUCHTELINGEN

1. REGISTRATIE VAN DE VLUCHTELINGEN

- 22** Register van lijsten van vluchtelingen, op datum van binnenkomst en in alfabetische volgorde.
1914-(1916) 1 deel en 1 katern
1. De registratie op datum van binnenkomst is geschied bij de binnenkomst van de vluchtelingen. Na de terugkeer van vele vluchtelingen naar België in 1915 is van de overgebleven vluchtelingen een alfabetische lijst aangelegd. In de registratie bij binnenkomst kreeg iedere vluchteling een volgnummer, aan de hand van deze nummering en aan de hand van de voorin liggende katern waarop de nummers van de vertrokken vluchtelingen werden doorgestreept, kon men snel een overzicht krijgen van het aantal vluchtelingen.
2. De registratie omvat: naam, voornaam, geloof, laatste woonplaats, geboortedatum en -plaats, nationaliteit, beroep en datum van aankomst en vertrek.

- 23** "Sterktestaten", lijsten van de aantallen vluchtelingen in Gouda in de periode januari tot augustus 1915 per dag opgemaakt.
1915 1 omslag

2. ONDERSTEUNING VAN VLUCHTELINGEN

- 24** Lijsten van aan Belgische vluchtelingen verstrekte vergoedingen.
(1914 en 1915) 1 omslag
- 25** Lijst van personen die volgens het Belgische Consulaat in Rotterdam recht hebben op een uitkering, met aanvulling.
1916 2 stukken

3. HUISVESTING EN VERZORGING VAN DE VLUCHTELINGEN

- 26** Rekeningen en kwitanties wegens werkzaamheden verricht voor de inrichting van het Vluchtoord Gouda.
1914 oktober - december 1 omslag
- 27** Maandstaten en kwitantielijsten van de uit te betalen salarissen, corveevergoedingen en vergoedingen voor huisvesting, geneeskundige hulp, kleding en verwarming.
1914 oktober 9 - 1919 november 1 pak
- 28** Artikel uit de krant "Het Vaderland" van 12 januari 1915, betreffende klachten over de huisvesting en verzorging in het Vluchtoord Gouda.
1915 1 stuk
- 29** Rekeningen wegens geleverde goederen voor het Vluchtoord Gouda.
1918 en 1919 1 pak
Alfabetisch geordend.

4. AKTIVITEITEN GEORGANISEERD VOOR EN DOOR VLUCHTELINGEN EN WERKZAAMHEDEN DOOR HEN VERRICHT

- 30** Lijsten van deelnemers en lijsten van uitslagen van kegel- en bolbaanwedstrijden.
(1915) 1 omslag

- 31** Lijst van timmerlieden die zich bereid verklaard hebben om werkzaamheden te verrichten, mogelijk samengesteld in verband met de komst van 64 demontabele woningen.
(1916) 1 stuk
- 32** Lijsten van de per week in het Vluchtoord Gouda door de naaien breiklasse vervaardigde producten.
1917 juli 9 - 1918 juni 21 1 pak
- 33** Rapporten over het onderwijs, het godsdienstig leven en de gezondheidstoestand in het Vluchtoord Gouda.
1919 3 stukken
- 34** Lijst van de vergoedingen voor corveediensten.
z.d. 1 stuk

5. HULP BIJ OPSPORING VAN VERMISTE, GEDODE EN GEVANGEN GENOMEN MILITAIREN EN VLUCHTELINGEN

Zie ook inv.nr. 49 van het archief van het Centraal Vluchtelingen-Comité.

- 35** Aantekeningen van vermiste, te zoeken en gezochte militairen en vluchtelingen, klad en net.
z.d. 1 pak